

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞTA MARMARA DENİZİ OLMAK ÜZERE
DENİZLERİMİZDEKİ MÜSİLAJ SORUNUNUN
SEBEPLERİNİN ARAŞTIRILARAK ALINMASI
GEREKEN
ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA
KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI
KOMİSYONU
(10 / 4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438)
TUTANAK DERGİSİ**

**1'inci Toplantı
8 Temmuz 2021 Perşembe**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Demir'in, Komisyonun 7/7/2021 tarihli toplantısında TBMM İçtüzüğü'nün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklaması

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimine, görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

**BAŞTA MARMARA DENİZİ OLMAK ÜZERE DENİZLERİMİZDEKİ MÜSİLAJ
SORUNUNUN SEBEPLERİNİN ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLERİN
BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10 / 4413, 4430, 4431, 4432, 4433, 4434, 4435, 4436, 4437, 4438)**

**1'inci Toplantı
8 Temmuz 2021 Perşembe**

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Başta Marmara Denizi Olmak Üzere Denizlerimizdeki Müsilaj Sorununun Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu 15.04'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Demir, Komisyonun 7/7/2021 tarihli toplantısında TBMM İçtüzüğü'nün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklama yaptı.

Komisyonun çalışma takvimine, görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 16.19'da toplantıya son verildi.

8 Temmuz 2021 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.04

BAŞKAN: Mustafa DEMİR (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Mustafa CANBEY (Balıkesir)

SÖZCÜ: Jülide İSKENDEROĞLU (Çanakkale)

KÂTİP: Ayşe Sibel ERSOY (Adana)

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Değerli arkadaşlar, 8/7/2021 tarihli ilk toplantımızı açıyorum.

Toplantı yeter sayımız vardır. (*)

Değerli milletvekili arkadaşlarımız, Komisyonumuzun değerli üyeleri, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Komisyonumuzun Başkanlık Divanı seçimi gündemli maddesini dün uyguladık, seçimlerimizi gerçekleştirdik, bugün de ilk toplantıyı yapıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Demir'in, Komisyonun 7/7/2021 tarihli toplantısında TBMM İçtüzüğü'nün 35'inci maddesi uyarınca alınan karara ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Gündemimize geçmeden önce, ilk olarak Başkanlık sunuşları kısmında sizlere bazı hususları açıklamak istiyorum, bilgi vermek istiyorum. Bildiğiniz gibi, 7/7/2021 tarihliünkü toplantımızda Komisyonumuzun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için İç Tüzük'ün 35'inci maddesi uyarınca Başkanlık Divanından izin istenmesi yönünde bir karar almıştık. Bu karar doğrultusunda Meclis Başkanlığına yazı yazarak Komisyonumuzun Genel Kurul toplantı saatlerinde de çalışma yapabilmesi için bu konuda Başkanlık Divanından izin talep ettik. Buna göre, Komisyonumuzun toplantılarında bulunacak Komisyon üyelerimiz aynı zamanda Genel Kurul çalışmalarında bulunmuş olacaklar.

Biz aslında çalışmalarımızın çoğunu Genel Kurulun olmadığı zamanda, yazın yapacağız ama muhtemelen ekim ayında da bu çalışma devam edeceği için bunun önemli olduğunu düşünüyorum ama yine de arkadaşların elektronik yoklamada, oylamada orada bulunmalarında fayda var; yine, parantez içinde söylüyorum bunu.

III.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Komisyonun çalışma takvimine, görevlendirilecek uzmanların belirlenmesine ve davet edileceklerin tespitine ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Şimdi, Komisyonumuzun çalışma takviminin görüşülmesi, özellikle yazın yapacağımız çalışmalarda o takvimin belirlenmesi, Komisyon raporunun hazırlanmasında görevlendirilecek uzman arkadaşların değerlendirilmesi ve Komisyona davet edilecek kurumların, kuruluşların, bilim insanlarının, sivil toplum kuruluşlarının, ilgili dernek ve vakıf temsilcilerinin belirlenmesi hususunda görüş ve önerilerimizi alacağız.

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Kısaca değinmek gerekirse bugün görüşeceğimiz konular: Bir, Komisyonumuzun çalışma programının belirlenmesi; iki, Komisyonunda dinlenecek kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının, meslek örgütlerinin, üniversiteler, akademisyenler ve diğer ilgili kişilerin tartışılması, tespit edilmesi; üç, Komisyonunda görevlendirilecek uzmanlar -ki bu uzman arkadaşlarımız bütün toplantılarımızda bulunacaklar, toplantıda Komisyon üyesi arkadaşlarımızın görüşleri, önerileri doğrultusunda sürekli mutfakta çalışıyor olacaklar ve nihayetinde de raporların hazırlanmasında da aktif olarak bize destek verecek olan arkadaşlarımız olacaklar- onlarla ilgili; gündem maddelerinden bir tanesi de o.

Evet, değerli arkadaşlar, bu gündem maddeleri doğrultusunda çalışmaya başlıyoruz. Bir, Komisyonun çalışma programının belirlenmesiyle ilgili söz almak isteyen arkadaşlarımız var mı?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Evet, Ali Şeker Bey...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Komisyon önümüzdeki hafta zaten Bakanlık görevlilerinin dinlenilmesi konusunda bir toplantı yapacak demistik. Akabinde, hemen bir hafta sonrasında, bir bölgede, yerinde incelemelere başlamak gerekiyor bütün o kıyı hattı boyunca. Onun nasıl olacağı, hangi şekilde takvimlendirileceğiyle ilgili sizler bir çalışma yaparsınız ona göre şu erken dönemde, bu süreci en yoğun olduğu dönemde yerinde görmek hem oradaki kirleticileri önlemek hem de duruma vâkıf olmak açısından çok önemli; o çalışmaların hızla yerinde gerçekleşmesi önemli. Ona göre bundan sonrasında çalışmaların, toplantıların daha çok o bölgede yapılması... Yani Meclis de kapanıyor ve birçok Komisyon üyesi de o bölge milletvekili; daha yerinde olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Evet, Hasan Bey...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Bakanlığın şu ana kadarki çalışmalarıyla bunun sebeplerinin neler olduğu belirlenmiştir zaten. Bizim Bakanlıktan isteyeceğimiz şeyler de var mı? Yani bunları hiç planladınız mı? Mesela geçen yılki değerler neydi, bu yılki değerler ne kimyasal açıdan? Onun haricinde, bu planktonik organizmaların geçen yılki değerleri ile bugünküler arasında bir kayıp var mı? Sıcaklığın etkisiyle buradaki organizmaların kuzeye doğru göç etmesi söz konusu mu? Yani şimdi, bunu zaman zaman dile getiriyorum: İstilacı türler sürekli balon balığı üzerinden gidiyor fakat istilacı türler balon balığı üzerinden değil; aynı zamanda Kızıldeniz'den, Hint Okyanusu'ndan balıklar açısından bizim Akdeniz'e, Ege'ye gelenler var. Fakat bunlar sadece balıklarla sınırlı değil, mikroorganizmalarla da sınırlı yani bu planktonik organizmaların güneyden kuzeye doğru göçü var. Sıcaklık arttıkça bunlar geliyor, gelecek. Bununla ilgili oradaki biyoçeşitlilikte ne gibi bir değişiklikler var. Bunları Bakanlık çalıştı mı? Bunları önce bir öğrenelim.

Ondan sonra, bölge ziyareti; evet, şu anki durumun görülmesi açısından oldukça önemli. Fakat toplantıların İstanbul'da sürekli yapılması gibi bir şey yani bölgede orada olsak da burada olsak da konuşacağımız için çok da değişeceğini zannetmiyorum. Sürekli bölgede kalıp biz şeyleri denetleyemeyeceğiz.

Ayrıca, bu Marmara Denizi'ni kirlüten kaynaklar; bunların listesi mutlaka Bakanlıkta vardır, Bakanlık bunları çıkarmıştır. Bu kaynakların etkileri, hangi tür kirleticilerin katıldığı ve bir başka önemli konu da bu Karadeniz'in kirliliğinin Marmara Denizi'nde bu olaya veya kirlenmesine -sadece müsilağ üzerinden değil de- nasıl etki edeceği, ileriki süreçlerde bunun nasıl değişim gösterebileceğiyle ilgili bir çalışması varsa onları alalım. Yoksa, bilim insanlarından bu konularda çalışanlar varsa; çünkü

Tuna Nehri'nin özellikle Marmara Denizi'ni kirlettiği konusunda oldukça önemli iddialar var. Ayrıca, Karadeniz'e derin deniz deşarjı yapan illerimiz, özellikle bizim illerimiz. Bunun haricinde, Karadeniz'i kirlüten diğer ülkeler için uluslararası anlaşmalarla neler yapıldığı, bunun üzerinde neler yapılabileceği bu konuda çalışması var olan bilim adamları varsa onların dinlenmesi ve İstanbul'daki özellikle derin deniz deşarjının şu anki durumda Marmara Denizi'ni nasıl etkilediği çünkü bildiğimiz şey şu: Derin deniz deşarjının bir kısmı akıntılarla tamamen Karadeniz'e gitmiyor, geriye dönüyor. Fakat Karadeniz'e gitse de Karadeniz'de kirliliği artırıyor ve tekrardan Marmara Denizi'ne, bize kirlilik olarak geri dönüş yapıyor ve ileriki süreçlerde -bu çok önemli bir konu- Karadeniz'in tuzluluğu buharlaşma sebebiyle artacak. Karadeniz'i besleyen tatlı su kaynakları da azalıyor. Marmara'nın tuzluluk değerleri de değişecek. Bu akıntıları bu sistemler nasıl etkileyecek ve Marmara'ya nasıl bir etkisi olacak, ileride bizi hangi problemleri bekliyor. Bununla ilgili çalışan bilim adamları varsa bu Komisyon kurulduğunda Marmara Denizi'yle ilgili bu konuların tamamını aslında dinleyip ona göre bir şeyler yapsak çok daha iyi olacak. Bakanlığın bugünkü açıklamalarında Sayın Bakan Yardımcısı Mehmet Emin Birpınar bir görüntü paylaştı "Müsilaj çalışmaları bugün yok." diye. Yok olmasının sebebi başka işten dolayı değil, yüzeydeki müsilajın ortadan kalkması durumu ve deniz dibinde neler olduğu da sürekli takip edilmeli ki Bakanlık bu işi yapıyor zaten. Önce konularla ilgili bilgi alalım, arkasından, dediğim gibi, kirlenme, akış, sıcaklık değişimleri, istilacı türlerin olup olmadığı ve ileride nasıl değişeceği konusunda da bilgileri alırsak Komisyon sağlıklı bir şekilde sonuca ulaşır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ben teşekkür ederim Sayın Hocam, sağ olun.

Buyurun Sayın Nuhoglu.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Gündemin 1'inci maddesiyle ilgili konuşacağım.

Önemine binaen yaz aylarında da çalışmamız gerektiği açık ama Meclis tatil. Ben İstanbul Milletvekili olduğum için söylemiyorum, ağırlıkla Marmara Denizi üzerine çalışacağımız için toplantıların önemli bir kısmının İstanbul'da yapılmasının daha uygun olacağını düşünüyorum ve aynı zamanda, bilgilendirmek üzere davet edeceğimiz isimleri de -3'üncü maddede bildireceğim ben de ama- mümkün olduğu kadar ilk toplantılarda eğer dinleme imkânı bulursak ileriye dönük çalışmalarımız biraz daha rahat olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR - Evet, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Herkese merhaba tekrar.

Ben de tekrara düşmeden yapılan önerilere sadece bir iki ekleme yapmak istiyorum.

Öncelikle, bilgilendirme toplantılarının olması mantıklı yani hakikaten önce bir durumla ilgili özellikle, şu andaki mevcut durumla ilgili, şu andaki özellikle Marmara'daki durum nedir? Bununla ilgili bilgi sahibi olduğumuz zaman zaten onun arkasından süreç ilerleyecektir. Toplantıların bölgede yapılmasının şöyle bir faydasının olacağını düşünüyorum; ağırlıklı olarak bizim de bir öneri listemiz olacak Divan Başkanlığına sunacağımız sanırım, diğer grupların da olacak: Ağırlıklı olarak o bölgede bulunan uzmanlar, akademisyenler yani o bölgede çalışan uzmanlar, akademisyenler olduğu için onlarla

iletişime geçmemiz, onların gelip gitmesinin pratikliği açısından da toplantıların bölgede yapılması biraz daha mantıklı görünüyor. Bunu tabii, İstanbul Milletvekili olarak biraz zorlanarak söylüyorum. Hani, diğer arkadaşlarımız açısından, kendimize, bölgemize yönelik bir şey olarak algılanmasın lütfen.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR - Ben teşekkür ederim.

Buyurun Rıdvan Turan Bey.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ben İstanbul vekillerini rahatlatayım o zaman. Ben Mersin Milletvekiliyim ama konunun önemine binaen çalışmaların sorunlu olan bölgede yapılmasının daha anlamlı olacağı kanısındayım; geliriz, gideriz sonuçta, çok fazla problem değil. Bununla birlikte, örneğin başka iletişim yolları kullanılabilir; konferans programları üzerinden görüşebiliriz çok elzem olduğunda, kuşkusuz yüz yüze toplantının üzerine onun kadar fayda sağlayacak başka bir yöntem yok ama çok ihtiyaç duyulduğunda online toplantılar da düzenlenebilir. Ben de Marmara'nın bir denizler sistemi olarak ele alınması ve meselenin böyle değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Marmara, aslında, iki denizin izdivacından doğmuş, biraz “astımlı bir bebek gibi” oşinografların tarifiyle. Dolayısıyla aslında Marmara'ya dair yapacağımız araştırma, olumlulukları ve olumsuzluklarıyla önümüzdeki dönemde Karadeniz’de nelerle karşı karşıya kalabileceğimizi ya da Kuzey Ege’deki durumun ne olacağına dair önemli işaret fişekleri olabilir. Bunu şundan dolayı söylüyorum: Belli ki Marmara’da biz ciddi bir zaman kaybı yaşadık, çok uzun zamandan beri SOS veren deniz bugün artık niteliksel bir değişime uğradı. Niceliksel dönüşüm meydana geldi, geldi, işte, evsel atıklar, endüstriyel atıklar vesaire biçimiyle. Şimdi, niteliksel bir değişim izliyoruz. Bu sebeple, bizim açımızdan, her açıdan hem balıkçılık hem turizm hem bir bütün olarak ekosistem açısından çok önemli olan Karadeniz’in ve özellikle Kuzey Ege’nin neyle karşı karşıya kaldığını, biraz Marmara özelinde yoğunlaştığımızda kuşkusuz göreceğiz ve anlayacağız. Belki kötümserler, bilemiyorum. Önümüzdeki günlerde bunları hep değerlendireceğiz ama kimi hidrobiyologlar, deniz bilimcileri benzer bir kritik eşğin Karadeniz’de de aşılmağa olduğunu söylüyorlar, yazıyorlar ve bunların tümünü dikkate almak durumundayız. O sebeple geleceğe matuf planlamaları da içerecek ama başlangıçta da özellikle, Marmara’nın şu anki fotoğrafını çekerek bundan önceki dönemdeki süreçleri ele alarak bir başlangıç yapmakta fayda var. Bu sebeple brife edilmemiz gerekiyor Bakanlık yetkilileri ve üniversitelerdeki bilim insanları tarafından. Örneğin ilk toplantıya İstanbul’da Marmara’nın durumunu anlamamızı ve kavramamızı sağlayacak bir grubun bizi brife etmesiyle başlayabiliriz, ondan sonra da ziyaretlere başlayabiliriz ama meseleye yalnızca hani teorik boyutuyla değil, bizzatıhi alanı gezerek, kirleticileri görerek, kirleticilerin denizle bulunduğu noktaları görerek somut bir çalışmayı da organize etmek bence mümkün olacak. Ondan sonraki süreçte de yani bu asgari bilgiye ya da subasmanına ulaştıktan sonra ondan sonraki süreçte de bu bilim insanlarının Komisyona katılmasını “fermuar usulü” derler ya bir ondan bir ondan yani alan ziyaretleriyle beraber organize edebiliriz. Burada büyükşehir belediyelerinin ve Marmara’yı kirleten özellikle evsel ve endüstriyel atıklarla kirleten beldelerin, illerin belediyeleriyle mutlaka ve mutlaka görüşmek gerekir, bunları da planlama içerisine dâhil etmek lazım. Oluşturacağımız bir çalışma programında mümkün oluyorsa her hafta bir toplantı ya da ziyaretle donatıp ona göre devam etmek gerekir diye düşünüyorum. Tümü değil ama ağırlıklı olarak toplantıların -belki tümü değil, tümü de olabilir ayrı mesele ama- İstanbul’da olmasının da faydalı olacağı kanısındayım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Ben bir iki ekleme yapmak istiyorum. Komisyon sadece İstanbul ve Marmara’ya odaklı değil, tüm denizlerimizi de kapsıyor zaten ve buradan şunu söyleyebilirim; İzmir Körfezi bu konu için özellikle sinyal veriyor. 2018’de müsilağ olmasa da yani burada “müsilağ” kelimesi

geçiyor da müsilağ alglerin aşırı çoğalması sonucu oluşan son ürün şeklinde fakat bu alg patlaması dedikleri olay, alg patlaması değil o, alglerin, planktonların aşırı çoğalması sonucu oluşan etkiler bunlar. İzmir Körfezi'nde 2018 yılında bu görüldü, sahil şeridinde kısa bir alanda da olsa görüldü. Şimdi bu iklim değişikliği bağlamında da ele aldığımız, İklim Değişikliği Komisyonunda da ele aldığımız bir konu. İklim değişikliğiyle bağlantılı olarak sıcaklık değişimleri ve bunların kirlilikle etkileşimi sonucu müsilağ olmasa da -illa o son ürünle değerlendirmeyelim- farklı şeyler olabilme ihtimali var. Dediğim gibi, körfezler, İzmir Körfezi başta olmak üzere -çünkü kirlilik seviyesi de yüksek- diğer körfezlerimizde durgunlaşan alanlarda ülke olarak özellikle bu olaylarla karşılaşabilmemiz mümkün. Onun yani denizlerimizin tümünde bu değerlendirmeleri yapabilirsek zaten bilim adamları çalışıyor, onlardan Marmara özelinde de çalışanlar var, diğer denizlerimizde de çalışanlar var, yani bunu bu şekilde alırsak daha da iyi olur. Şu anda müsilağ sorununu, şu anki problemi bu Komisyon çözemez, çözüme ihtimali de yok zaten, Bakanlık tarafından yapılan ... Bundan sonra meydana gelecek olaylara karşı, geleceğe karşı önlem alma açısından bu Komisyonun üreteceği bilgi önemli yani o açıdan şimdi İstanbul'da toplantılar yapılabilir, bunda da illa yapılmasın diye de bir itirazım yok fakat sadece Marmara özelinde kalıp da daha sonra diğer denizlerde...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Başta Marmara...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Başta Marmara, zaten onu diyorum, Komisyonun da ismi o yani diğer denizler için daha sonra başka bir Komisyon kurup uğraşmak yerine baştan bütün problemleri Türkiye denizlerinin tamamında ortaya koyarak onun üzerinden gidersek ve buna yönelik bir bilgi üretimi olursa çok daha faydalı olacağı kanaatindeyim, İzmir Körfezi önemli çünkü orada öyle bir şey olursa Marmara'daki gibi akıntı sistemleri de yok, akıntı da yok, çok kötü duruma gelme ihtimali var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ben teşekkür ederim Hocam, sağ olun.

RIDVAN TURAN (Mersin) – Orada da derin deşarj yapılıyor galiba, o bölgeyi çok kirlüten durum...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR - İlyas Şeker Bey.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Başkanım, ben de teşekkür ediyorum.

İkinci toplantımızı yapıyoruz, inanıyorum ki ülkemiz için faydalı bir netice buradan çıkacaktır. Tabii, özellikle bu çalışmanın Marmara Denizi'nde, Akdeniz'de, Karadeniz'de olması çok da önemli değil, problem müsilağ, bu Marmara'da da olur, Akdeniz'de de olur, Ege'de de olur. Müsilağ olayının bir daha yaşanmaması için veya bununla ilgili ne tür tedbirler alınacak, ağırlıklı bu konuda çalışacağız biz. Dolayısıyla bunu tespit ettikten sonra bu hangi denizde olursa olsun çok da önemli değil, bugün yaşanan Marmara Denizi'nde.

Ben burada özellikle Başkanım şunu ifade etmek istiyorum, tabii bir taraftan da Genel Kurul çalıştığı için zamanı da çok verimli kullanmamız lazım. Bence öncelikle şu çalışma takviminin belirlenmesi lazım. Çalışma takviminde de en önemli konulardan bir tanesi, yazın çalışacak mıyız, çalışmayacak mıyız? Bunu bir el ayak işaretiyle mi, nasıl belirleyeceğiz, bilmiyorum ama önce bunu belirleyelim, bunun kararını bir verelim ondan sonra da davet edilecek kurumları bir an önce belirleyelim, önerileri sunalım, bunlar gelsin, bir taraftan biz bilgilenmeye başlayalım, bu çalışmalar önemli. Tabii, bu iki tanesi için gözüken tarafı, bir de bunun gözükmeyen tarafı var yani mutfak tarafı dediğimiz, o da gündemin 2'nci maddesi Komisyonunda görevlendirilecek uzmanlar. Gerçekten en önemli' konulardan bir tanesi bu çünkü raporu şekillendirecek, ete kemiğe büründürecek olan bu arkadaşlar, onlar da uzmanları takip edecekler yani işte salı günü diyelim bu konunun uzmanlarını

çağırıcaksak bu arkadaşların burada olması lazım. Dolayısıyla bugün bu yazışmaların da yapılıp ilgili kurumlardan bu isimleri isteyip pazartesi, salı günü göreve başlamalarını istememiz lazım. Yani öncelikle bir yazın çalışıp çalışmayacağımızı kararlaştıralım, arkasından kimleri dinleyeceğiz, önerileri vardır bütün arkadaşların, onları alalım, onları Başkanlık Divanı bir program dâhilinde davet etsin, öncelikle biraz bilgileneelim, ondan sonra da diğer işler zaten zamanı geldikçe de değerlendirilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki, ben de teşekkür ediyorum.

Şimdi arkadaşlar, çünkü toplantıda tüm parti gruplarının temsilcileri yazın çalışacağımızı düşüncelerini söylediler, dolayısıyla “Yazın çalışacak mıyız, çalışmayacak mıyız?” diye bir konu yok, biz yazın çalışacağız, arkadaşların önerileri doğrultusunda oluşmuş bir kanaat. Yazın nasıl çalışacağız, onu tartışıyoruz şu anda.

Bir şey daha var, önerirken... Şimdi İç Tüzük’ün 35’inci maddesine göre Komisyonun yetkisi, toplantı yeri ve zamanıyla ilgili 35’inci maddede deniyor ki: “Türkiye Büyük Millet Meclisi binasında olacak, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca kendilerine ayrılan salonda yapılacaktır.” Dolayısıyla bu resmî toplantılarımızı bu çatının altında yapmamız gerekiyor ama şüphesiz alanlarda bir çalıştay da yapılabilir, saha çalışmaları da yapılabilir, yerinde çalışmalar da yapılabilir.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – İstanbul da Türkiye Büyük Millet Meclisinin alanı olmuyor mu?

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Meclis burası kabul ediliyor. Yani benim kişisel fikrim, mesela önümüzdeki hafta da çalışılabilir, zaten salı günü buradayız, ilk çalışmada Çevre ve Şehircilik Bakanlığımızla görüştük, bir bakan yardımcısıyla birlikte ilgili arkadaşları yönlendirecekler, onun detaylarını arkadaşlarımız çalışıyorlar şu anda ve önümüzdeki hafta sonunda alanda olabiliriz, İstanbul’da tespit ederiz herhangi bir yeri, nereyi dolaşacaksak veya nereyi göreceksak ama ondan sonra da bayram...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Bayram var.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Bayram var, işte bayramı düşünerek iki haftada bir burada ama sair zamanlar alanlarda onun tespitini yaparız, alanda çalışmak suretiyle tatilini yapacak olan arkadaşlar da hani buna göre ayarlarlarsa bu çalışmayı yapmak durumundayız ve benim kişisel düşüncem, çok faydalı olacağını düşünüyorum.

Mustafa Canbey, buyurun.

MUSTAFA CANBEY (Balıkesir) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii, ben de iki denize kıyısı olan bir şehrin milletvekiliyim, Balıkesir milletvekiliyim; hem Ege’ye kıyımız var hem Marmara’ya kıyımız var. İstanbul’u da seviyoruz, güzel bir şehrimiz.

Başkanım, biz de Balıkesir’e davet ederiz yani Balıkesir’de de bütün heyetimizi ağırlarız en güzel şekilde, toplantımızı yapmak isteriz ama anladığım kadarıyla bir kısıt var, Türkiye Büyük Millet Meclisi resmî toplantıların burada yapılmasını istiyor ama geziler açısından, en azından, biz Balıkesir olarak şehrimizde bu heyeti ağırlamaktan büyük bir mutluluk duyarız.

Başkanım, tabii, çalışma saatleri açısından da bunu belli bir rutine bağlayarak mı yapacağız? Önümüzdeki dönemde -tabii, sizin iradeniz de önemli burada- toplantının ne zaman yapılacağıyla alakalı konuyu da konuşup ona göre belirleriz diye düşünüyorum ben.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki.

Emine Hanım, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım, bir önerim olacak ama öncesinde bir soru sormak istiyorum. Davet edilen konuşmacılar uzmanlara yapacakları sunumlarla ilgili “Şu bağlamda bir hazırlık yaparsanız...” gibi Komisyonun bir önerisi oluyor mu? Bunu neden soruyorum, dünden beri konuşulan, bahsedilen, sarf edilen şöyle bir cümle var: “Biz Komisyon olarak bugünün sorununu çözemeyiz ancak geleceğe yönelik sorunları çözeriz.” Ancak yine de gelen uzmanlardan şunu isteyebiliriz belki: Sunumlarının en azından sonunda, çözüm önerileri bölümünde şunu isteyebiliriz: “Kısa vadede yapılacak eylemler neler olabilir, uzun vadede çözüm önerileri neler olabilir?” Bu kısa vadedeki çözüm önerileri belki de yakın zamanda hayata geçirilebilecek olumlu çıktılar getirebilir bu Komisyonumuza diye düşünüyorum. O nedenle de kendimizi “Bugünü çözemeyiz yarını çözeriz.”e odaklanmamayı uygun buluyorum Başkanım. Uzmanlardan bunları da duyarsak iyi olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Teşekkür ederim, sağ olun.

Jülide İskenderoğlu...

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Başkanım, öncelikle fiilî olan ikinci ama resmî, sanırım, ilk toplantımız, hayırlara vesile olsun. Ben samimiyetle çevrenin hepimizin hassasiyeti olduğunu ve hep birlikte bu Komisyonda iyi kararlar alacağımızı düşünüyorum.

Benim ilim de Çanakkale olunca 2 denize yakam var. Övünmek gibi olmasın ama 1915 Çanakkale Köprüsü’nden, Eyfel Kulesi’nden uzun köprümüzde hepimizi müsilağı izlemeye de davet ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Şu anda gezilebiliyor mu?

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Tabii, şu an kedi yolu var ve aynı zaman da 318 metre de yukarı çıkıp aslında bütün Çanakkale Boğazı’nı görebiliriz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Müsilaj manzarası...

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Yani “müsilağ manzarası” demek çok hoşuma giden bir şey değil aslında Ali Bey, keşke hiç olmazsa ve sizi sadece Boğaz manzarasına davet etsek ama temizlemeye çalışıyoruz hepimizin elinde olduğu gibi çünkü bu sorun hepimizin sorunu.

Tarih konusuna gelince, aslında Hasan Vekilime katılıyorum. Bakanlıktan alacağımız veriler bizim için çok kıymetli. Daha önce yapılan çalışmaları... Dünyayı tekrar keşfetmeye çalışmaktan ziyade yapılanları alalım ancak önümüz bayram, bayramın sonunda, ağustos’un ilk haftası, 3-4 Ağustos sanki uygun bir tarih olur hepimiz için de. Ardından da sizin dediğiniz gibi, eğer on beş günde bir olacaksa da saha çalışmalarımızı diğer hafta araları ama on beş günde bir de Ankara’da olacağımızı bilerek en azından o sorumlulukla hareket edebiliriz diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Teşekkür ederim.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Bir de bayram tatili araya girdiği için süre bayramdan sonra başlatılabilir mi?

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Yok, başladı süre.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Meclis orada tatile giriyor, ağustostan itibaren diye...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Yok, olmuyor.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Süreden düşülüyor mu?

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Düşülmüyor, zamanı durduramıyoruz başlayınca. Meclis açılana kadar on beş günde bir ve sair zamanlarda da alanda toplantı olacak prensip olarak uygun görülürse.

Sizin ve arkadaşların da söylediği gibi, aslında teşhis amaçlı şu ana kadar hem yapılmış olanları hem de Marmara'nın -Hasan Hocam'ın söylediği- teknik özelliklerini bize sunacak olan arkadaşlar; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ilgili Bakan Yardımcısı ve bürokratlar olacak. Aslında o bizim için önemli başlangıç açısından. O değerleri, plankton değerleri, ısı değerleri vesaire onların hepsini sorup öğreneceğiz onlardan.

Emine Hanım -sizin de söylediğiniz şeyi- gelecek olan uzmanlara biz her şeyi soracağız ve cevaplarını alacağız ama bazı uzmanlara “Spesifik konularda hazırlanıp gelin.” diye söyleyebiliyoruz, bazılarına söyleyemiyoruz.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Ama konu belli zaten.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Evet, konular belli.

Kurumları tespit edip çağıracağız, umarım çok güzel bir çalışma olacaktır.

Buyurun Ayşe Hanım.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bence de Sayın Hasan Koyuncu Vekilimin dediği gibi, özel değil, genel olarak bakmak gerekiyor. Bütün denizler bizim zenginliğimiz tabii ki. Tabii, burada konuşmacıların her bölgeden yani bir Akdeniz Bölgesi'nden, Ege Bölgesi'nden ve Karadeniz Bölgesi'nden özellikle bilim adamlarının gelip bize bilgi vermesi çünkü yerel anlamda onların öngörülleri belki daha ön plana geçecek ve bizim görmediğimiz farklı şeyleri görmemizi sağlayacak. O açıdan ben bunu çok önemsiyorum.

Evet, kesinlikle, ilk önce, şu anda eylem planında bizzat olanların öngörülleriyle biz toplantıya başlarsak tabii ki nasıl yol alacağımızı da daha iyi belirleriz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Teşekkür ederiz.

Hasan Hocam, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Vekilim dile getirdi, “Bugünün sorununu çözemeyiz.” dememin sebebi şu: Ben hidrobiyologum zaten yani yapılacak olan yapıldı, olacak olan oldu, bitti. Şu anda problem, musılajın dipte yer alması, yüzeydeki zaten temizleniyor. Dipteki problem de orada anoksik yani oksijensiz koşullar oluşturup hidrojen sülfür oluşumuna sebebiyet verip vermeyeceği ve oradaki canlıların ölümüne sebebiyet verip vermeyeceği olayı. Bunu da yapabilmenin yolu, orada temizlik yapabilmenin yolu, mekanik temizlikle temizlenmesi gerekiyor; bu da Marmara şartlarında mümkün değil. O sebeple, Bakanlığın aldığı önlemler, yaptığı çalışmalar, açıkladığı eylem planı bugünün sorununu çözmeye yönelik işe koyulmuş, başlamış ve devam ediyor yani “Bundan sonra müsilağ olmaz.” diye de bir şey söz konusu değil. Zaten oradaki müsilağın olma sebebi, özellikle, öncelikle azot artışı; diğer kirleticiler; beraberinde Marmara'da meydana gelen durgunluk süreci, bu da hava olaylarıyla alakalı, dalgalanmanın az olması, durgunluğa geçişi ve akıntı sistemlerindeki değişimler ve sıcaklık artışı. “Bugünkünü çözemeyiz.” dememin sebebi bu. Bundan sonra yarın aynı şekilde olmayacak diye bir kayıt da yok. Bugün 5 tane tür aşırı çoğalmış, yarın bir başkası üreme mevsimine denk gelir, aşırı çoğalabilir; bizim asıl yapmamız gereken, dediğim olay bu. Geleceğe yönelik... Çünkü şu anda çalışmalar devam ediyor, bu tatil, yaz dönemi falan derken bizim buna rapor çıkana kadar müdahale edebilmemiz mümkün değil.

Ayrıca bilim adamlarını buraya çağırırken onlara konu söyleme ihtimaliniz yok yani ben hidrobiyologum, bana kalkıp “Makine nasıl çalışılır? Onu anlat.” dersenez, olmaz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Böyle bir şeyi kastetmedik.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Yok, ben uç örnek verdim.

Şimdi, gelecek olan bilim adamları uzmanlık alanlarına göre bir konu hazırlıyor, zaten ona göre çağırmamız lazım. Marmara Denizi özel bir ekosistem yani dünyada çok da fazla benzeri olan bir yer de değil ve burada disiplinler arası bir çalışma gerekiyor yani hidrobiyolog, çevre mühendisi, bu akışları bilen hidrologlar, bunların hepsinin ortak bir çalışma yapması gerekiyor. Yani Marmara Denizi tek bir bilim dalının çözebileceği veya oraya çözüm getireceği alan da değil, çok özel bir ekosistem. Onun için bilim insanlarını -bu, diğer maddede gelecek de- davet ederken zaten öz geçmişlerine göre davet etmemiz gerekiyor ve uzmanlık alanlarına göre bize anlatacaklar. Yani çevre mühendisinin o bölgede anlatacakları farklı, hidrobiyologların farklı, plankton uzmanlarının farklı, onun için bunları belirlerken bunlara dikkat edersek bu konuların hepsiyle alakalı bilim insanlarımızı buraya davet etmiş oluruz. Ben sizin söylediğinize ters söylemiyorum yani verdiğim uç örnek. Biz onlara hangi konuyla ilgili gelip anlatacaklarını dikte edemeyiz çünkü uzmanlık alanları belli, o uzmanlık alanlarında bize anlatım yapacaklar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Hocam, teşekkür ederiz.

O zaman, arkadaşlar, 1’inci maddeyi geçiyoruz yani Komisyonun çalışma programı...

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Başkanım, söz istedim ama...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Affedersiniz.

Nevzat Ceylan Bey, buyurun.

NEVZAT CEYLAN (Ankara) – Evet, önce, Komisyonumuzun hayırlı olmasını temenni ediyorum, çok önemli bir Komisyon bu Komisyon.

Arkadaşlarımız tekliflerini sundular ama ben şunu belirtmek istiyorum: Bu müsilaj meselesini şöyle yorumlamak lazım; insanlar midesinin hazmedemediği bir şey yediği zaman ne yapar? İstifra eder, onun gibi bir şey yani deniz kustu aslında, yılların birikimi bu. Tabii, bu, geçmiş dönemlerde Adriyatik Denizi’nde de yaşanmış 90’lı yıllarda, çözmüşler onlar, nasıl çözmüşler? Arıtma tesisleriyle çözmüşler. Tabii, uzun bir süreç almış bu. Türkiye’de uzun bir sürece ihtiyaç var fakat sadece Marmara değil, Marmara’nın kirliliği sadece Marmara’yla alakalı değil, Tuna Nehri çok önemli.

Tuna Nehri -biliyorsunuz- 2.800 kilometre mesafeden, 10 ülkeden geçerek... O havzada 80 milyon insanın kirliliği Tuna Nehri’ne akıyor -çoğu da arıtılmadan, maalesef yeterli arıtma olmadan- ve Volga gibi Karadeniz’e, Karadeniz’den akıntılarla Marmara Denizi’ne geliyor -yani çok kuvvetli akıntı var biliyorsunuz, üçlü akıntı var özellikle Boğaz’da- dolayısıyla Marmara’nın kirliliğinin en önemli sebeplerinin başında da Tuna Nehri’ndeki kirlilik geliyor. Dolayısıyla, bu Komisyonun görevlerinin önemli bir kısmı da... Tuna Nehri’yle ilgili kısmı bizim iyi incelememiz lazım. Yani bu günah sadece Türkiye’nin değil, ilgili belediyelerin değil Tuna Nehri’ndeki 10 ülkeden gelen kirlilik var. O konuda Tuna Nehri’yle ilgili ilim adamlarına veya Tuna Nehri’ndeki şehirlerin ilgililerini de çağırarak veya Tuna Nehri’yle ilgili bir çalışma yaparak hatta bir Tuna Nehri seyahatiyle beraber Tuna Nehri’nden Karadeniz’e heyetin görmesiyle, gezmesiyle o kirlilikleri bizzat yerinde görmesine de ihtiyaç var. Yani bunu bütün dünyaya anlatmamız lazım, Marmara Denizi’nin kirliliğinin sadece Türkiye’nin değil, Tuna Nehri’nin kirliliğinin olduğunu da bütün dünya kamuoyunun bilmesi lazım. Sadece Tuna Nehri değil,

Dinyester Nehri, Dinyeper Nehri Karadeniz’e akıyor, onların da etkisi var Marmara Denizi’nde, buna da dikkat çekmemiz lazım. Dolayısıyla, biz bunu bütün dünyaya anlatırken bu çok önemli iki unsuru da kamuoyunun dikkatine, dünya kamuoyunun dikkatine sunmamız lazım.

Tabii, Marmara Denizi’nin meselelerinden bir tanesi de Susurluk Vadisi’ndeki -Mustafa Bey yok burada- tarımsal kaynaklı kirlilik son derece önemli. Dolayısıyla, bizim çevre mühendisleri veya buna benzer bilim adamlarından ziyade, tarımla ilgili o kısmı da anlatabilecek, bize sunabilecek, özellikle Susurluk Havzası’nı da anlatabilecek ekiplere, bilim adamlarına ihtiyacımız var. Ergene gerçekten büyük sıkıntı, Ergene konusunu da çok ciddi bir şekilde incelememiz, görmemiz lazım. Tabii, bütün sahildeki belediyelerin arıtma tesisleri son derece önemli, gözlemlemek lazım. Dolayısıyla, sahildeki bütün belediye başkanları, en azından il belediye başkanlarını da dinlemek lazım, yani yaptıkları çalışmaları anlatmaları gerekir, bundan sonra ne düşündüklerini anlatmaları gerekir çünkü direkt olarak zaten bir noktada devletle beraber belediyelerin de bu konuda üzerine en önemli görevlerin düştüğünü hep beraber biliyoruz. Olaylara bu şekilde bakılırsa ciddi bir rapor çıkacağına inanıyorum ve faydalı olacağını da düşünüyorum.

Ben teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Teşekkür ederiz Nevzat Bey.

Rıdvan Bey...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Vekilimin bıraktığı yerden devam edeyim. Şimdi, Karadeniz’in kirlenmesinde Tuna Nehri çok ciddi bir etkendi, 10 tane sanayileşmiş Avrupa ülkesinden geçiyor. Hatırlanacaktır -2005 miydi, 2007 miydi- Macaristan’da bir siyanür havuzu çöktü, Tuna Nehri’ne siyanür olduğu gibi aktı, akıntıyla beraber Karadeniz’e geldi fakat birkaç tane bu konuda makale okudum, bu makalelerin iddiası şu: Avrupa Birliği’nin genişlemesiyle bu periferdeki ülkelerin de Avrupa Birliği müktesebatına çevre konusunda uyum sağlamasıyla birlikte Tuna Nehri’ne deşarjı olan tesisler filtreye yani arıtmaya geçmişler, ileri düzeyde arıtma yapıyorlarmış. Bu kuşkusuz “Sorun ortadan kalktı.” anlamına gelmez ama bazı bilim insanları eskiye göre Karadeniz’e yük olması açısından epeyce talileştğini söylüyorlar, bakmak lazım tabii ki.

Bir başka sorumuz şu: Bizim ülkemizde de akarsu kirliliği had safhada, dolayısıyla bu çalışmanın geleceğe matuf olarak oluşturacağı çerçevelerden bir tanesi de belki, Anadolu’daki Karadeniz’e akan akarsuların atık yükleri ve bunu başarırırsak. Yani gerçekten bu akarsular temizlenirse hem o akarsular -yani değer biçilemeyecek varlıklar- her şey için çok faydalı olur, diğer taraftan da Marmara açısından faydalı olur diye düşünüyorum. Yani çalışmanın bir bölümü de -ister istemez- kirleticileri konuşurken bu kirleticilerin denizlerle hangi vasıta ile buluştukları, orada akarsuların rolünün ne olduğu üzerinden bir çalışma olacak. Yani Yıldız Dağları’ndan doğduğunda bardağa konulup içilebilecek nitelikte olan suyun Kuzey Ege’ye dökülürken içinde börtü böceğin bile yaşayamaz hâle gelmesi bizim problemimiz olacak tabii, bunları da ortadan kaldırmaya dönük ivedi tedbirler almak gerekir diye düşünüyorum.

Bir de son olarak şöyle bir şey ekleyeyim uzatmadan: Bu Karadeniz’de belli bir derinlikten sonra hidrojen peroksit sebebiyle canlı hayatı yok.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Hidrojen sülfür... 200 metre...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Hidrojen sülfür...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ne dedim ben?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Hidrojen peroksit dediniz.

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ha, pardon, hidrojen sülfür...

Yani Karadeniz göl iken -yani paleolitik dönemlerde aslında göl daha sonra denize dönüşüyor son buzul çağından sonra- dipteki organik maddelerin anoksik ortamda bozulmasıyla ortaya çıkan bir süreç bu. Geçen, Levent Hoca yazmıştı -yanlış değilsem- “Marmara çukurunda hidrojen sülfür başladı.” diye. Belki buraya ilişkin, bu özel alana ilişkin hızlı davranmayı gerektiren bir durum olabilir diye düşünüyorum, daha önemli diye düşünüyorum ama ne yapılabilir, bu da biraz, tabii, şey... Bugünden yarına meseleyi bir sihirli değnekle çözmek ne yazık ki çok fazla mümkün değil.

Teşekkürler.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ben teşekkür ederim.

Levent Bey’in soy ismi neydi?

RİDVAN TURAN (Mersin) – Levent Artüz, hidrobiyolog.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Hasan Kalyoncu Hocam...

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, Sayın Vekilin söyledikleri çerçevede şunu... Aslında bunları tartışmaya da gerek yok, konu etmemize de gerek yok, neden? Tarım ve Orman Bakanlığı, şu anda, 2013’ten beri Türkiye’deki bütün nehirlerin kirlilik seviyelerini belirlemiş durumda. Hatta bunların ekolojik olarak kirlilik düzeyleri de ortaya konmuş. Şu anda Karadeniz’i kirlüten nehirlerimizin kirlilik düzeyleri belli hatta bütün nehirlerimizin. Ben de şunu özellikle ondan dolayı öneriyorum: Çevre ve Şehircilik Bakanlığından yapılacak sunumlar. Mesela denizlerimizin derin deniz deşarjlarını kaç tane ilimiz yapıyor? İşte, akarsularla gelen yük nedir? Bunların üzerinde zaten bakanlıkların çalışmaları var. Biz ilk önce bunları dinlersek bu bilgileri aldıktan sonra işimiz daha kolay. Yani bu iki konuda da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da Tarım ve Orman Bakanlığı da çalışmalarını bitirmiş durumda. Aslında, şu anda Türkiye Cumhuriyeti devletin yaptığı iş, kirlilik seviyelerini iyi duruma dönüştürme çalışmaları. Şu anda DSİ bütün akarsuları kirlilik yönünden takip ediyor, deşarj standartlarını da uygulamaya getirdikten sonra Türkiye’deki bütün akarsularımız iyileşme sürecine girecek ve iyi durumda olma yoluna gidecek. Avrupa Birliği müktesebatında Türkiye’nin alacağı önlemlerden birisi olarak zaten var. 2013’ten beri bu çalışmaları Türkiye’de 25 havzada hatta denizlerimizde de Tarım ve Orman Bakanlığının yaptığı kirlilik seviye tespit çalışmaları var. Bunların hepsini bakanlıklardan biz veri olarak aldığımız zaman, onları sunum olarak aldığımız zaman biz denizlerimizdeki, akarsularımızdaki, göllerimizdeki kirliliğinin tamamını onlardan öğrenebilme şansımız var. Bu çalışmalar, tespit çalışmaları bitti, şu anda iyileştirme çalışmaları var. Onun için, kirliliğin şu anki değerleriyle ilgili bir problemimiz yok, bakanlıklardan bu bilgiler bize sunum olarak anlatılabilir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Evet, başka konuşmak isteyen arkadaşımız?

Peki, çok teşekkür ediyorum.

Ben, şimdi, birinci madde çalışma programıyla ilgili arkadaşlarımızın, hepimizin mutabakatıyla önümüzdeki hafta -zaten salı günü toplantımız var- Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ve temsilcileri, Bakan Yardımcımız ve temsilcileri geliyorlar. Ondan sonraki toplantı 3/8/2021 ve 4/8/2021 yani 3 Ağustos ve 4 Ağustosta olacak şekilde programlarınızı ayarlasanız eğer. 3 ve 4 Ağustos; 17 ve 18 Ağustos; 31 Ağustos ve 1 Eylül. Arada alan çalışmalarını da İstanbul’da veya Marmara’nın değişik bölgelerinde daha sonra...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tekrarlar mısınız tarihleri?

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Tabii tekrarlarım. 3 ve 4 Ağustos...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Gruba yazarsınız.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Olur, tamam.

Prensip olarak...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Aslında önümüzdeki hafta üç toplantı yapabiliriz Başkanım; salı, çarşamba, perşembe.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Perşembe yok.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Perşembe yoksa salı, çarşamba yaparız, iki toplantı yapabiliriz en az.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Üç değil de iki toplantı yapabiliriz.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki, biz onu uzman arkadaşlarımızla birlikte bu konuyu çalışalım, haftaya iki toplantıda...

JÜLİDE İSKENDER OĞLU (Çanakkale) – Sabahtan çalışırız.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Tamam, olur inşallah.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Haftaya iki toplantı yapalım, özellikle bakanlıkların vereceği bilgilerle...

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Orman Bakanlığı temsilcilerini çağıralım.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, DSİ; ikisini beraber çağıralım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ona çalışalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, bu toplantıların başka ilde yapılmasıyla ilgili, yapılabilmesine dair bir karar alındı diye biliyorum ben. “Şehir dışında da toplanabilmesine” diye bir karar alındı Mecliste.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Sadece inceleme çalışmaları yapılabilir miş.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – “Başka yerlerde de toplanabilmesi” diye bir...

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK – Şimdi, İç Tüzük gereği komisyon toplantıları sadece -Başkanımızın dediği gibi- bu binada yapılabilir, Meclis Başkanlığının bize gösterdiği salonlarda.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Fatih Bey, Deprem Araştırma Komisyonuyla biz İzmir’e girdik, Elâzığ’a gittik, stenograflar da vardı; oradaki bütün konuşmalar tutanak altına alındı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yani “Ankara dışında da toplanabilmesine” diye bir karar alını.

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK – Şimdi, bunlar toplantı yapabilir ama resmî komisyon toplantısı olmaz bunlar; çalışma ziyareti ve toplantı olur.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Önemli değil canım.

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK – Yani mesela komisyon dilerse hiçbir toplantı yapmadan tamamen çalışma ziyaretiyle de bunu yapabilir ama biz mesela raporumuzda şurada birinci toplantı...

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Ama o çalışmalarda kayda giriyor şimdi.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kayda giriyor, oraya da stenograf görevlendiriliyor.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Stenograflar kayıt altına alıyor.

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK – Evet, tutanak tutuluyor tamamen.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki, biz mesela İstanbul’da sunum yapabilecek olan arkadaşları çağırabilir miyiz?

YASAMA UZMANI FATİH TOPSAK – Çağırabilirsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Çağırabiliriz, tamam.

Peki, bu konuyu...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Karar alınır mı oluyor.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Diğer komisyonların hepsi araya giriyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Karar alıyor. Yani o toplantıları yapabiliyoruz sonuçta ama arada resmî toplantıları yine burada yaparız, bu toplantıları da orada yaparız. Bilim adamlarını dinlemek daha mümkün olur, daha yakındalar falan.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ama yine şunu yapalım: Yani on beş güne bir mutlaka kendimizi ayarlarsak eğer, programlarımızı.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, yaz tatilinde bilim adamlarına ulaşmada da sorun yaşanabilir.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Bulundukları yere gideriz.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Diğer komisyonların hepsi süreci durdurdu.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Müsilaj durmaz.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Zoom’dan da dinleyebiliriz arkadaşlar.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Toplantılara da 3 kişi, 4 kişi çağırılabilir Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Tabii ki fazla çağıracağız, merak etmeyin, daha da fazla çağıracağız.

Peki, Komisyonda dinlenecek kamu, kurum ve kuruluşlar da aslında konuşuldu, özellikle arzu ettiğiniz insanlar varsa bilim insanları...

Buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, bu bölümde, gündemin üçüncü maddesinde tabii dinleyeceğimiz insanlar, kurumlar çok önemli. Arkadaşların izah ettiği gibi bilgi vereceklerin önceliği olmalı ama bir de bu olayı hem sebepleriyle ve yapılması gerekenlerle, sonuçlarıyla birlikte sunacak ben iki tane öneride bulunmak istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Buyurun.

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Biri tanesi, eski Denizcilik Müsteşarı Doktor Mustafa Korçak. Eski Denizcilik Müsteşarıdır, bu konuda çalışmalarını biliyorum hatta ben, bu müsilaj olayından sonra bir bilgilendirme toplantısını da dinledim, faydalı olacağı kanaatindeyim

Diğeri ise, doğrudan doğruya İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesinde müsilaj çalışan bir ekip var, çalışma konusu bu. Ekibin başı Profesör Doktor Neslihan Özdelice. Orada başka çalışanlar da var ama mesela gölde çalışıyor. Onun ekibinde Doçent Doktor Muharrem Balcı, Araştırma Görevlisi Turgay Durmuş. Bu bir ekiptir ve ekip çalışması yapıyor. Sanıyorum, belki sayın vekil tanıyor, biliyordur ama yani bu konuda kendilerini vakfetmiş insanlar bunlar, çok iyi çalışmalar yapıyorlar. Ben telefonlarını iletirim ikisinin de arkadaşına. Benim dinlenmesi için önereceğim bir şahıs, bir de kurum olarak bu üç kişilik ekip var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki, teşekkür ederim; sağ olun Hayrettin Bey.

Ali Şeker Bey, buyurun.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Biz grubumuz adına bazı isimlerin dinlenmesi ve uzmanlık alanlarındaki bu arkadaşlardan faydalanılmasının doğru olacağını düşünüyoruz.

Mustafa Sarı, Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesinden; Bülent Şık, Gıda Mühendisi ki bu konuda çok ciddi çalışmalar yapılmıştı, Ergene Havzası’nda olsun, Dilovası’nda olsun, oradaki kanser vakalarının artışıyla ilgili çok ciddi çalışmaları oldu. Önder Algedik, enerji ve iklim uzmanı. Çevre Mühendisleri Odası Genel Merkezinin ve Marmara Bölgesi’ndeki şube müdürlüklerinin davet edilmesi uygun olabilir. Yine Bülent Topaloğlu, İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinden bir hocamız.

Ben bunu liste hâlinde vereceğim de size de burada yine aktarıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Gayet iyi olur, liste hâlinde verebilirseniz çok iyi olur.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kayıhan Pala, Uludağ Üniversitesi Halk Sağlığı Uzmanı çünkü bu sorunların yaratacağı halk sağlığı sorunları var, koleraya dahi sebep olabileceğine dair ciddi iddialar var. Marmara Denizi’ne sınırı bulunan illerin balıkçılık kooperatifi temsilcilerini dinlemek gerekiyor, çok ciddi zarar görüyorlar. TMMOB su ürünleri mühendisleri ve balıkçılık teknolojisi meslek dalı temsilcileri, yine bunlardan yararlanabiliriz. Levent Artüz, -arkadaşlarımızın da söylediği- hidrobiyolog; Cemal Saydam Hocamız yine uzun zamandır bu deniz kirlilikleriyle ilgili çalışan, Profesör Doktor Seval Sözen; bu konuyla ilgili uzman, yine, Profesör Doktor Yelda Aktan Turan, Deniz Biyologlar Derneği temsilcileri çağırılabilir. Marmara su havzasına kıyısı sınırı olan il ve ilçelerin yerel yönetim temsilcileri mutlaka burada olmalı, dinlenmeli. Oşinograf Profesör Doktor Nuray Çağlar... Turizm temsilcilerinin de dinlenmesi gerekiyor, çok ciddi zarar görüyorlar, daha da büyük zararlar yol açabilir uzun vadede, onları da dinlemek gerekiyor. UNESCO Sualtı Kültürel Mirası İzleme Grubu temsilcisi yine çağırılabilir. Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Mehmet Emin Birpınar, onun dışında yine Mustafa Öztürk, daha önce müsteşarlık yapan bir arkadaşımız; Bayram Öztürk, İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Öğretim Üyesi yine, bu konuda bize katkı verebilecek... Deniz biyolojisi konusunda diğer üniversitelerden de gelebilecek, katkı verebilecek olan varsa onlar incelenebilir. Profesör Doktor Neslihan Özdelice, İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Hidrobiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi; Doçent Doktor Muharrem Balcı, yine İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü Hidrobiyoloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Burcu Meltem Arık, eğitim reformu girişimi ki çocukların deniz ve çevre kirliliğiyle ilgili eğitilmesi de bu işin bir parçası, çocukluktan itibaren eğitim programlarında bu işin aşılması gerekiyor, bu eğitim tarafı da dikkate alınması gereken bir alan Profesör Doktor Filiz Karaosmanoğlu, İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya Meteoroloji Bölümü Öğretim Üyesi, özellikle atıkların bertarafı ve çevreye zararsız hâle getirilmesiyle ilgili çalışan bir Hocamız. Deniz Temiz Derneğiden, TURMEPA’dan bir temsilci gelmesi faydalı olur. Bu konularda da çalışan –rahmetle anacağım– Kriton Curi vardı –sizler de bilirsiniz– İstanbul Teknik Üniversitesinde Hocamız çevre kirliliğini önlemeye yönelik çok uzun yıllar çok emek verdi, onu da saygıyla burada anmak istiyorum.

Bir başka sorumuz, Marmara Denizi’nde değil sorun sadece, geçen hafta balıklar öldü, zaman zaman ölüyor Küçükçekmece Gölü’nde. Benim çocukluğum Küçükçekmece Gölü’nün kenarında geçti. Orada çok fazla sayıda atık su kanalı doğrudan –hem sanayi hem evsel atıklar– göle boşaltıldı ve biz bu süreçleri on beş yirmi yıl önce yaşadık, müsilaşı da yaşadık, alglerin çoğalmasını, renk değişimini, kokmasını ve şu anda, işte, geçen hafta çok ciddi balık ölümleri oldu, bugün de orada martılar ölüp kıyıya vurmaya başladı, çok sayıda zehirlenmiş martı yürümekte zorlanıyor yani olay çok ciddi ve oraları açık foseptik hâline dönüştürmememiz gerekiyor, kuşaklama kolektörüyle o gölleri de mutlaka kurtarmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ben teşekkür ederim.

Hatta, Küçükçekmece Gölü’nün renginin değişmesi depreme mesaj olarak da şey yapıliyordu, takip ediliyordu.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Alg çoğalmasındı o zaman.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Alg çoğalması aslında.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ben, listeyi size sunayım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Çok iyi olur.

Evet, Rıdvan Turan Bey...

RİDVAN TURAN (Mersin) – Ben de hızlıca söyleyeyim.

İstanbul Üniversitesi Su Bilimleri Fakültesi Dekanı ve Deniz Biyolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Melek İşinibilir Okyar, Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi Denizcilik Faköltesi Dekanı ve Su Kaynakları Yönetimi Alabilim Dalı Öğretim Üyesi Profesör Mustafa Sarı, Çukurova Üniversitesi Su Ürünleri Faköltesi Su Ürünleri Temel Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi Doçent Sedat Gündoğdu, Yardımcı Doçent Bülent Şık, Levent Artüz ve Profesör Kayıhan Pala; buna ek olarak bölgedeki su ürünleri kooperatifinin temsilcileri, Mimar ve Mühendis Odaları Birliğı, Marmara Belediyeler Birliğı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Bursa, Kocaeli, Balıkesir, Tekirdağ, Edirne, Yalova Belediyeleri... Kısaca böyle.

Ben de size bunu sunayım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Peki, teşekkür ederiz.

Hasan Hocam, buyurun.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Şimdi, bu Komisyon kurulurken sebeplerinin araştırılması olarak kuruldu, eğer konuyu dağıtırsak bu işin içinden çıkamayız. Sebeplerinin araştırılmasına yönelik olarak çağıracağlarımız, hidrologlar ve öz geçmişlerine, çalışma alanlarına bakarak aslında önerilerin hepsinde burada öz geçmişlerini göz önünde bulundurarak yani çalışma alanı ne, Marmara’yla çalışmış mı... Şimdi, şu anda İTÜ, ODTÜ bölgede çalışıyor, gemilerde çalışıyor, buradaki çalışan hocalar da var. Şimdi bunları belirlerken özellikle çalışma alanları göz önünde bulundurularak belirlemeli ve bizim sebepleri araştırmamıza yönelik bir çalışma sistemi olması lazım. Yani farklı şeyler söylendi, bunların burada bu konularda çok da fazla gerekli olduğunu düşünmüyorum. Hidrologlar, hidrobiyologlar, özellikle planktonik organizmalar üzerine çalışanlar, su kimyacıları, çevre mühendisleri, belediyeler, bakanlıklar vesair bu şekilde gidiyor ama çağırılacak olan... Mesela, halk sağlığı açısından çağırdığımız zaman bu farklı bir konu, sonuçları değerlendiriyor olsak bu denilen şeylere ihtiyacımız var. Mesela, sivil toplum kuruluşlarında bu alanda çalışmış, çalışma yapanlar varsa onları çağırmak gerekiyor yani kirlenme üzerine bir çalışması varsa, çözüm önerileri varsa bunların çalışması gerekiyor çünkü Komisyon zaten sebeplerinin araştırılmasına yönelik kurulmuş bir komisyon. Onun için tercih ederken bütün hocalarımız gelebilir, hocaların arasında bir ayırım yok, bütün bu işle ilgili hocalarımızın tamamı dinlenebilir ama demin de dediğim gibi bu disiplinler arası bir çalışma gerektiren yani tek başına hidroloğun oradaki su akımlarını belirlemesiyle alakalı çözüm sunabilme ihtimali yok. Onun çevre mühendisiyle, hidrobiyologla, bu işin uzmanlarıyla ortak çalışmalar yürütmesi gerekiyor ki bir sonuç alınabilsin. Hatta –şimdi hiç kimse söylemedi– iklim değişiminin bu sistem üzerine nasıl etki edeceğine yönelik çalışmaları olan hocalarımızı da çağırabiliriz ama özellikle sebeplerin araştırılması konusunun dışına çıkarsak bu çok dallandır ve Komisyon boşa yorulmuş olur. Yani o şeyi dikkate almamız lazım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Zaten yetişmez öyle çok sonuçlar üzerinden gidersek.

HASAN KALYONCU (İzmir) – Mümkün değil çünkü çevre problemlerinin tamamı, mesela deniz çöpü de bu işin içine girebilir. Deniz çöpü üzerine çalışmış olan bir hocamızı da çağırabiliriz, bu da etkin çünkü deniz çöpü de bu konuda etkin. Yani benim dediğim hocalarımız arasında bir ayrım yok, bu ülkede bilim insanı olarak çalışan, ülkeye hizmet eden tüm hocalarımızı dinleyebiliriz fakat bizim konumuza odaklı olması gerekiyor. Yani bir CV'sine bakalım, yayınlarına bakalım, alandaki çalışmalarına bakalım, biz, Komisyon olarak buna göre değerlendirme yapalım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Hocam, teşekkür ederiz.

Çiğdem Hanım, buyurun.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Ben de toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum öncelikle. Sözü çok fazla uzatmak istemiyorum.

Kurulan Müsilaj Komisyonu, bu konuyla ilgili araştırma yapmak, detay bilgileri toplamak ve akabinde de çözüm üretmek amacıyla kurulmuş bir komisyon, üç aylık bir süreyle kuruldu. Bence de konu çok geniş bir alana hâkim, onun için tek araştırılması gereken sorun üzerine gidilmesinden yanayım çünkü gerçekten çok büyük bir alan, çok göreceli bir kavram, bunun üzerinde konuşulacak çok şey var. Ben de Tekirdağ Milletvekiliyim ve Ergene havzasını, bire bir Ergene'yle ilgili sıkıntıları yakinen bilen ve yaşayan bir milletvekili olarak bu Komisyonunda yer almaktan ayrıca da gerçekten mutluyum.

Benim de önerim şu olacak: Zaten müsilaj sorununun ortaya çıkmasından sonra Bakanlığımızın acilen gerçekleştirmiş olduğu “Marmara Denizi Eylem Planı” adı altında 6 Haziranda Kocaeli’de yaptığı bir çalıştay var. Burada alınan kararlar ve oradaki büyük bir heyetle yapılacak olan çalışmaların değerlendirildiği ve tüm kamu kurumlarından ve STK’lerden oluşan çok kapsamlı bir heyetin çalışması var. Öncelikle o heyetten çıkan sonuçların, çalışma planının da burada bence konuşulması ve paylaşılmasını öneriyorum. Akabinde de yine, gerçekten üniversitelerin belli bölümlerinde -ben de bir çevre mühendisi annesi olarak, benim de İTÜ mezunu bir çevre mühendisi kızım var ve burada bu alanda hocalarının yapmış olduğu bir çalışma var; onu da öneriyorum- bu alandaki hocaların da buraya davet edilerek tamamen Marmara Denizi’ndeki deniz salyası sorununu çalışmış, araştırmış, önerileri olan ve bir doküman hazırlamış, kitapçık hâline getirmiş olan kıymetli hocalar var; onların da buraya davet edilerek dinlenmesini istiyorum.

Arzu ederseniz hocaların isimlerini hızlıca sayayım: Profesör Doktor İzzet Öztürk, Profesör Doktor Mustafa Yanalak, Profesör Doktor Özcan Arslan, Profesör Doktor İsmail Koyuncu, Doçent Doktor Ebru Dülekürgün, Doçent Doktor Mustafa Evren Erşahin ve Doktor Öğretim Üyesi Türker Türken’in de hazırlamış oldukları yapmış oldukları bu çalışmayı da bu Komisyonunda dinlemek üzere davet edilmelerinin çok faydalı olacağını düşünüyorum.

İnşallah, hayırlı sonuçlara ulaşalım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Liste olarak da alabilirsek...

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Tabii ki Başkanım, ben bunu size iletacağım.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Evet, İlyas Şeker, buyurun.

İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

İl olarak biz de iki denize, bir de iç göle sınırsız, onu özellikle söyleyeyim; Sapanca Gölü’ne de sınırsız.

Sayın Başkanım, arkadaşlar birçok isim belirttiler. Ben öncelikle şunu söyleyeyim: Bilim insanlarının hepsini dinlemeyebiliriz; o kadar vaktimiz, o kadar zamanımız yok ama yazılı rapor alabiliriz, resmî kayda da geçebilir. Onu da rapor hazırlanırken değerlendirebiliriz, o şekilde de talep edilebilir.

Ben de özellikle Gebze Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesinden Profesör Doktor Taşkın Kavzoğlu Bey, son bu müsilaajla birlikte, deniz yüzeyindeki müsilaajın tespitiyle ilgili, aynı zamanda derinliğiyle ilgili uzaydan elde ettikleri bilgiler doğrultusunda güzel çalışmaları var. Sayın Bakanımızla da görüşmeler yapıldı. Aynı zamanda Harita Mühendisliği Bölümü Başkanı, bu hocamız dinlenebilir. Marmara Belediyeler Birliği -az önce de bahsedildi, şu andaki çalışmalar onların koordinasyonunda yürüyor- bu şekilde dinlenebilir. Bir de Komisyona çağıracağımız, burada raportör olarak kullanacağımız uzmanlardan belki Marmara Belediyeler Birliğinden de birisini çağırmamız isabetli olabilir çünkü onlar direkt işin içinde.

Ben tekrara girmesin diye konuşulmayanlara bakıyorum. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının kıyılarla ilgili birimi var, bir genel müdürlüğü var; onların dinlenmesi lazım çünkü oradaki deniz... Burada maksat deniz kirliliğini önlemek çünkü deniz kirleniyor, bu sıkıntılar ortaya çıkıyor. Onunla ilgili ne tür çalışmalar var, o olabilir. Mühendisliklerden, mesela “TMMOB” denildi, bence TMMOB’a gerek yok ama Çevre Mühendisleri Odası dinlenebilir, Kimya Mühendisleri Odası bu anlamda dinlenebilir. İller Bankasını özellikle dinleyip arıtma tesisleriyle ilgili -işte, şu anda ön arıtma var, biyolojik arıtma var, ileri biyolojik arıtma var- hangi arıtma sistemi kurulursa o ilde, ilçede beldede “Deniz daha az kirlenir veya da deniz kirlenmez.” şeklinde İller Bankasından özellikle bu konuda bilgi almakta fayda var, dinlemekte fayda var. Liman İşletmelerini mutlaka dinlemek lazım; oraya gelen gemilerdeki o sintine atıkları ve gemideki atıkların kontrolü nasıl yapılıyor, bunları denize mi boşaltıyorlar yoksa o yükü indirdiği zaman bununla ilgili bir belge istiyorlar mı istemiyorlar mı; bunu denetleme açısından önemli. Bir de tabii hep denizin ısınması gündeme geliyor, işte, bu arıtma tesislerinden çıkan su denizdeki sıcaklık seviyesine indirilmeden denize deşarj ediliyor, bunun etkisi var. Bir de birçok ilimizde -Kocaeli’de de var, Balıkesir’de de var, birçok ilimizde var- kaplıca suları var. Kaplıca suları denize deşarj edilirken, atık sular denize deşarj edilirken bunlar gerçekten deniz sıcaklığı seviyesine indiriliyor mu indirilmiyor mu, bunları da görüşmek veya bu konuda bilgi almak için... Kaplıcalarla ilgili bir birlik mi vardır, ne vardır bilemiyorum; onu araştırıp o birliğin de yetkililerini çağırıp görüşmek lazım diye düşünüyorum.

Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Ben teşekkür ediyorum.

Evet, Jülide İskenderoğlu...

JÜLİDE İSKENDEROĞLU (Çanakkale) – Başkanım -tekrara düşmeden- ben de bu konuda 2013’ten beri sadece müsilaaj çalışan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Deniz Bilimleri ve Teknoloji Bölümünde Profesör Doktor Yeşim BüyüKateş, Profesör Adnan Ayaz, Profesör Murat Yiğit ve Doktor Öğretim Üyesi Halit Kuşku var. En son dün çözüm metotlarıyla ilgili uluslararası bir makale yönlendirdiler. Eğer balıkçılıkla ilgili de görüşeceksek Kâtip Çelebi Üniversitesinde Ekoturizm Anabilim Dalı Başkanı Profesör Mustafa Alparslan var, belki hocam tanıyordur. Balıklıla ilgili çalışacaksa o da etkin bir isimdir. Diğerlerini zaten arkadaşlarımız söyledi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Teşekkür ederim, sağ olun.

Ali Şeker Bey...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Şimdi, bu çalışmalarını desteklemiş ve çok sayıda denizle ilgili, Marmara Denizi'yle ilgili çalışma yapmış İnönü Vakfı var; buradan arkadaşlar da çağrılabilir. Namık Kemal Üniversitesi Çorlu Mühendislik Fakültesi Dekanı Profesör Doktor Lokman Hakan Tecerin özellikle müsilaaj konusunda çalışan bir hoca olarak faydası olabilir. Bunların da çağrılmasında fayda var.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Çok teşekkür ederiz, sağ olun.

Ayşe Sibel Ersoy Hanımefendi...

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ediyorum.

Türkiye Gemi İnşa Sanayicileri Birliği, belki oradaki gemilerin atıklarıyla ilgili nasıl bir yaklaşım sergilemek gerekiyor, o açıdan önemli olabilir. Gemi İnşa Sanayi Anonim Şirketi Marmara Çevresel İzleme Projesi. Su Altı Fotoğrafçıları ve Filmcileri Derneğini de -oradaki, denizin dibindeki görüntüyü en iyi bilen onlar- çağırmak belki iyi olabilir. Çevre Mühendisleri Odasını söylemiştik. Deniz Temiz Derneği var, TURMEPA; onu çağırabiliriz. Deniz Ticaret Odası, İMEAK... Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini de davet edebiliriz, belki sanayicilerin o bölgedeki yaklaşımlarını duymak açısından. Bir de Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kuruluşunu davet edebiliriz. ODTÜ Deniz Bilimleri Enstitüsünden Profesör Doktor Barış Salihoğlu var. Aslında birçok isim var, ben iletirim.

BAŞKAN MUSTAFA DEMİR – Tabii, tabii, iyi olur.

Şüphesiz, süre içerisinde ilgili ve faydalı olacağını bildiğiniz isimler olursa, iletirseniz, onu değerlendiririz.

Bu söylenen arkadaşların hepsi şüphesiz son derece kıymetli; uzman ve faydalı olacak arkadaşlarımız. Biz hepsinin değerlendirmesini arzu ederiz ama zaman açısından da sınırlı durumumuz söz konusu. İnşallah, faydalı olacak bir çalışma başlatırız.

Değerli arkadaşlar, gündemde herhangi bir konu kalmadı.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 16.19

